

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Nagy Endre*
Cím: *Kölegem szemmel Buda-
pesten*
Forrás: *Újság*

Bp.
(Helv.)

1929. VIII. 25.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Osztályozás

Tárgy

910.2

Hely

Idő

"1929"

Személy

16 IDEGEN SZEMMEL BUDAPESTEN

IRTA NAGY ENDRE

Megfogadtuk, hogy amig Bonnból hazautazunk, inkább ki se nézünk az ablakon, csak hogy a pupillánk ki ne táguljon, össze ne szűküljön; tárgyilagos idegen szemmel akartuk vizsgálni Budapestet. Az, hogy a várost imádjuk, benyomásainkat meg nem szépegette, hiszen mi pestiek a lokálpatriotizmusunkat egy szegyenkező, önsanyargató becsmérésben szoktuk kiélni.

— Hej, ha ez Nyugat-Európában volna! — ez a mi megszokott síralmas énekünk, amit a turáni átok tragikus hősei gyanánt szoktunk minduntalan elsóhajtatni.

A legnyugatibb Európában, a Rajna és Ruhr partjain esavarogva mulatságos játékot fabrikáltunk magunknak ebből a speciálisan budapesti szólásmondásból. Például autobuszon kirándultunk a Laacher-See-re, egy három kilométer széles tengerszemre, amely a hegy tetején, sűrű őserdők között rejtőzik; csak egy ezeréves román bazilika és egy sötét kőzárda van a partján.

— Hej, ha ez Nyugat-Európában volna! — sóhajtottuk.

Akkor persze ennek a gyönyörű tónak a partja tele volna villákkal, szállodákkal, gyárakkal, a víz közepén pedig cölöpökre építve volna egy pompás játékkaszinó, amit egy belga pénzcsoport rendezett be a kormány különleges engedélyével. És itt eszünkbe jutott, hogy egy magyar képviselő a képművészet házában megtámadta az idegenforgalmi társaságot, mert propaganda-fényképein a Balatonnak épp a legősibb, legidillikusabb részét mutatta be, a vízben delelő gulyát a botjára támaszkodó ősmagyar gulyással, egy magányos, vén fűzfát, amely a bozontos nádasokba csurgatja lombjait; — holott már kinézhetek volna a Balaton partján egy-egy féglagyárt, amelynek füstölgő kéménye a «kultúra» képével kecsegtethette volna az idegent. És eszünkbe jutott, hogy Dortmund, Essen, Duisburg, Mühlhausen a maga plakátjain mind egy-egy kis folyóparttal kérkedik, réttel, fával és vigyáz, nehogy egyetlen gyárkémény is elcsufítsa a képet, pedig az örjögésig hevített iparnak e wells-i méretű tűzhelyein nehezebb az ősidill e kis mutatvány-számaival kiválogatni, mint Budapestén egy olyan utcai csoportosulást lefényképezni, amelyben csupa turáni magyar van.

Vagy ha megálltunk a kölni dóm tövében, fősóhajtottunk:

— Hej, ha ez Nyugat-Európában volna!

Akkor persze nem volnának körülötte azok a zig-zugos utcák azokkal a vacak ócska házakkal, hanem a városi tanács utcáit irgalmatlanul lebontott volna, hogy a nagy-szerű dóm szabadon nézhessen el a Dunáig, azaz, pardon, a Rajnáig.

Vagy ha láttuk a kormos füstöt, amely a meggyötört Rajna tömördek hajókéményéből éjjel-nappal szakadatlanul ömlött és gyászfátyolával eltakarta a szőlőhegyek, erdők, várromok, kastélyok, középkori városkák derűs panorámáját, — felsóhajtottunk:

— Hej, ha ez Nyugat-Európában volna!

Akkor semmiesetre se engednék, hogy ipar és kereskedelem ennyire megszenstelenítse a képet és ha már engednének is egy-egy hájt az álmok vizére, gondoskodnának róla, hogy valami ravasz villanyos-szerkezet hajtsa, nehogy szennyes füst zavarja meg a Hangli népének merengéseit.

... Tehát program szerint, idegen turisták módjára, bejártuk Budapestet és megértettük, hogy miért mondta annyi német áradozva nekünk, ha Budapestre került a szó:

— Ah Budapest! Die schönste Stadt der Welt!

Nem nagyon mélyre néző szem és nem nagyon fölfegyverkezett izlés számára valóban Budapest az a város, amely a legtöbb szen-

zációval hőkenti meg a lézengő turistát. A Városliget, a Halászbástya, a Bástya-sétány, a Szabadság-tér, a Dunapart, az Országház-tér, a Gellért-hegy — megannyi lemérhető értékű attrakció a turistavezetők számára. Szinte feltűnően tiszta a város és első pillantásra magához ölelően bájos. A báj az a tulajdonság, amit a legkevésbé lehet kianalizálni, de Budapest báját talán az adja meg, hogy itt nem volt királyi udvartartás, a maga szigorúan elzárkózó arisztokrata-világával; ez talán a legdemokratikusabb város a világon, vendéglői, mulatói, utcái, terei a legkülönbébb osztályokat, foglalkozásokat, vagyoni állapotokat keverik össze. Egyazon parketten táncol a bankvezér, a kis praktikáns és az arisztokrata, aki újabb kölcsönrel terheli meg ősi birtokát. Minden sarkon kávéház zenével, kitűnő kiszolgálással és a legrejtettebb családi életbe nyúló perspektívákkal. Minden vendéglőben néhány filléért kapni háromdecis polgári adagolással a világhíres magyar bort. Aki ödöngött már hontalanul más városok rideg utcáin és tűnődött már fejkavarva a «Weinzwang»-os vendéglők borlapjainak árjegyzékein, — az tudja, hogy micsoda édes gyönyörűségek ezek.

Az ember világosan látja, mint a kétszerkettőt, hogy ez a város nem a duszadag, elfásult globetrotterek reménytelen szenzációhajhászásának való. Ennek az elemnek megvannak már a maga évszázados, autentikus, regisztrált állomásai, amelyeket rezignált gépiességgel jár be. De ez az elem egyre kisebb lett és egyre rosszabb üzlet ezeknek az

erszényére építeni. Ma már az idegenforgalom okos kalmárai tudják, hogy a jó üzlet a tömegben van. A jó üzlet: a milliányi közpénzü, dolgos polgárember, aki számára az utazás valóban tanulság, megújulás, szórakozás. Kevés a pénzük, de állandó és áramlásuk nem a kerítő, krupié, léhütők existenciáját öntözi. Persze, arról le kell szoknunk, hogy az idegent úgy várjuk, mint az aranytollazatu paradicsom-madarat, amelyet csak azért röppentett ide a jóistenke, hogy megkoppasszuk. Ez az idegen munka-utáni romlatlan lélekkel, friss tanulni vágyással és főként gondosan kimért pénz-porcióval jön

hozzánk, tehát csak akkor érezheti jól magát köztünk, ha a magunk számára is meg tudjuk teremteni az olcsó, kellemes polgári élet lehetőségeit.

És hadd mondok el itt, hogy Budapest nem a világ legdrágább városa, mint ahogy azt mi régi megszokásból panasolni szoktuk. A mi vendéglőink, szállodáink, kávéházaink a legolcsóbbak egész Nyugat-Európában. Nyugat-Európából jövet az idegen csak egyetlen kellemetlen nyögést érzi az életnek: a borra való, ezt az ostoba és vérforralóan tolakodó harácsot, amely az idegent zavarba hozza és végképp elijeszti.

Tegnap ép a szomszéd asztalunknál ebédelte a vendéglőben valami angol házaspár. Fizetésnél az ember gondosan kiszámította a tíz százalékot, nagynehezen összeválogatta a neki idegen aprópénzből és átadta a főpincérnek. Már indulni akart, amikor elébe állott mosolygó, de félreérthetetlen követelődzésével a kiszolgáló pincér. Az angol gyorsan előkapta újból a pénztárcáját, találmra kivett egy pénzdarabot, odaadta és menni akart. Ekkor elébe állott az «italos». Megint belenyult a zsebébe, pénzt adott és most már a fejét lekanva próbált kifelé menekülni. Így botlott bele egy idegen pincérbe és most már tündözés nélkül elővette a pénztárcáját, kezébe nyomott egy pénzdarabot és feleségestül kirohant az ajtón...

Elfogulatlan turista-szemünkkel láttuk, hogy nincs Európában egyetlen város sem, amelyre akkora idegenforgalom várna, mint Budapestre. Néhány év kell csak hozzá és itt, Kelet-Európában is industrializálódni fog az idegenforgalom, mint ahogy industrializálódott már Nyugat-Európában. A falvak, kisvárosok népe megmozdul, tágas, gyors és olcsó autóbuszok rajonként hozzák majd őket Budapestre szórakozni, tanulni. Mint ahogy ma már Bonnba autobuszon jönnek Belgiumból, Hollandiából, Dániából az idegenek százezrei. És Budapestnek kivételes helyzete van Európa nagyvárosai között, mert nemcsak hogy egyetlen városa az egész országnak, de az egyetlen európai értelemben vett nagyváros egész Kelet-Európában.

Bizisten szinte bosszant, hogy a természet rendje szerint néhány év múlva már meg kell halnom és aligha láthatom majd a fellendülésnek, a pezsgő életnek azt az arany korszakát, amely imádott Budapestemre vár. De talán akad majd akkor valaki, akinek a kezébe téved majd ez az irásom és elismeri rólam, hogy helyesen jósolgattam.

Ez nekem elég lesz.